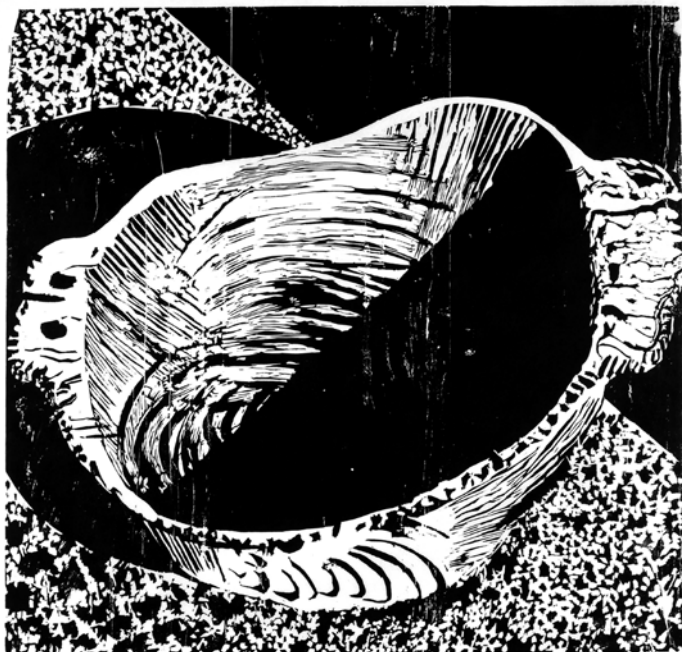

ВЕНИЈАМИНОВ КРСТ

Апокриф

Уредник:

Александар Обреновић

Редител:

Вида Огњеновић

Тон мајстор:

Марјан Радојчић

Лектор:

Нада Андрејић

Улоге:

Стево Жигон, Виктор Старчић,
Миодраг Милованов, Татјана Лукјанова

Трајање:

33 минута 05 секунди

Емисија снимљена:

1. јуна 1969.

Небојша Радојев
Предмет III
дрворез

ЛИЦА

Рувим, пророк
Исахар, његов ученик
Лија, његова жена
Венијамин

РУВИМ: Не знам, заиста не знам куд су нестали. А лепо сам им рекао да буду ту, да се не губе. Лија је чудна жена, њу још увек не могу да разумем иако смо толико година заједно, али Исахара морам да усмерим. Треба с њим бити пажљив, он сада учи. Не смем да дозволим да га Лија поквари, она је врло рационална. Да, да, не смем јој дозволити да васпитава младића. (ПАУЗА, БАТ КОРАКА) Чујем кораке. Мислим да је он. Исахаре, сине, где си?

(КОРАЦИ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ)

ИСАХАР: Ту сам, мајсторе.

РУВИМ (ЗА СЕБЕ): Да ли да га питам, да ли ће одговорити како треба? (ГЛАСНО) Зашто се окупила она маса света?

ИСАХАР: Чекају, мајсторе.

РУВИМ (ЗА СЕБЕ): Добро је. (ГЛАСНО) А кога чекају, дете?

ИСАХАР: Чекају Исуса.

РУВИМ: Ког Исуса, сине?

ИСАХАР: Исуса Назарећанина, мајсторе.

РУВИМ: Да, да, сад се сећам. Најавио сам Исусов долазак у пола шест.

ИСАХАР: Тако је, мајсторе.

РУВИМ: Па зашто су људи дошли тако рано? Још нема ни пет.

ИСАХАР: Има, мајсторе. Тачно је пет.

РУВИМ: Добро, али то значи да још пола сата треба да стоје на сунцу.

ИСАХАР: Ако, мајсторе. Народ је навикао да чека. Народ има времена. Видите, ја мислим да су ти људи дошли тако рано да би се прилагодили околини, да би се на њу привикли, да би се стопили с њом. Тек ће онда, када постану део ње, несметано моћи да уживају посматрајући Исусов долазак и све што следи.

РУВИМ: Не разумем те.

ИСАХАР: Пазите! Када се људи стопе с околином, са стварима, њихова пажња неће више бити обузета ситним детаљима; рецимо дрвећем, птицама, це-парошима или једни другима, јер то ће посматрати све док Исус не дође.

РУВИМ: Имаш право, сине! Сада те разумем. Али то је, видиш, цинично.

ИСАХАР: Е па, мајсторе, свет је свет, свет воли спектакле, па то му је. Свет ужива у представама. „Хлеба и игара“.

РУВИМ: То је садизам! Уживати у распињању човека! То је страшно! Незамисливо!

ИСАХАР: Мајсторе, немојте да вас ја учим. Ви сте већ озбиљан старији човек, ви треба то већ одавно да знате. Зар вам искуство не говори да народ у свему види само забаву?

РУВИМ: Али проћи ће сам Исус, носиће крст, он ће отићи да би се жртвовао, да би се жртвовао и за ту руљу која чека његове муке! А они ништа!

ЛИЈА: Већ читав минут слушам како се замлаћујете. Зар ти Рувиме не схваташ глупости које говориш?

Залуђујеш овог јадног младића. Хајде кући Рувиме. Спремила сам за вечеру јагњеће печење и црно вино.

РУВИМ: Не сметај, жено. Ово је важније од свих печења. Да ли видиш ону руљу тамо?

ЛИЈА: Не видим.

РУВИМ: Ти се правиш да не видиш. Они људи тамо чекају као звери да потече Исусова крв.

ЛИЈА: Чија крв?

РУВИМ: Исусова.

ЛИЈА: Ког Исуса?

РУВИМ: Исуса Назарећанина.

ЛИЈА: Ти си, човече мој, или пијан или луд. Рекао си две глупости. Тамо нема људи. Затим: како неко ко не постоји може да чека некога ко је распет пре много, много векова? Постајеш сенилан.

ИСАХАР: Али тамо људи чекају.

ЛИЈА: И ти си луд.

ИСАХАР: Али, зар не видите?

ЛИЈА: Где, шта, кога?

ИСАХАР: Тамо, код оне групе дрвећа.

ЛИЈА: Нема тамо никога.

ИСАХАР: Али, ја видим! Верујте ми! Молим вас, ја заиста видим људе!

ЛИЈА: Идем да погледам. Можда тамо заиста неког има. Али ако нема никог, тешко вама!

(КОРАЦИ КОЈИ СЕ УДАЉАВАЈУ)

РУВИМ: Јеси ли видео? Моја жена ми не верује. Каже да тамо не види никога. Да ли ти видиш?

ИСАХАР: Па...

РУВИМ: Значи ти сумњаш, не верујеш мени, своме учитељу? Верујеш жени због које је човек истеран

из раја?! (ТУЖНО) Видим, сине мој, ти си посумњао и у Бога и у мене. Онда иди. Нема потребе да остајеш.

ИСАХАР: Мајсторе, учинило ми се да тамо нема никога. У ствари, погледао сам у погрешном правцу. Верујте ми, учитељу, ни тренутка нисам посумњао. Ето, сада видим сасвим јасно. И ваша жена је у групи људи. Разговара. Зар је не видите?

РУВИМ (ЗА СЕБЕ): Куда ли он то гледа? Зар тамо има некога? Мали лаже. Биће добар. Већ сада је убедљив. (ГЛАСНО) Да, да, видим је. Има врло много људи. Дакле сине, шта мислиш? Они људи чекају страшан чин. Они једном богу не верују на реч.

ИСАХАР: Неповерљиви су. Варали су их често.

РУВИМ: У питању је Бог.

ИСАХАР: То не мења ствар. У сваком случају, Исусово божанско порекло је дискутабилно питање.

РУВИМ: Али ако људи не верују Исусу као богу, како ће онда веровати мени као пророку?

ИСАХАР: Да ли ће вам уопште веровати? И зашто би вам веровали?

РУВИМ: Како зашто?! А спасење после смрти? А пакао и рај? А вечито блаженство и вечити огањ? А срећа, душевна срећа због поседовања телесног и духовног савршенства за живота у сазнавању Бога и његове истине? Зар и ти сумњаш?

ИСАХАР: Мајсторе, будите прагматични. Водите рачуна о дијалектичким променама. Брините о кружењу материје и енергије! То је оно што тек треба проучити. Ту је наша перспектива.

РУВИМ: Чини ми се да смо већ разговарали о томе.

ИСАХАР: Те ствари не смеју да се забораве. Неопходно је потребно да их знамо и корисно применимо.

РУВИМ (СЕНИЛНО): Код кога ти учиш занат? Видим да ти је мајстор дао добре премисе.

ИСАХАР: Пола сам самоук, а пола ваш ученик. Пола је само наука, само не знам која половина.

(МУЗИКА КОЈА СТВАРА НАГОВЕШТАЈ НЕЧИЈЕГ ДОЛАСКА)

ИСАХАР: Неко свира. Мирно је, као да се ништа не догађа.

РУВИМ (ПРЕНЕ СЕ): Чекај, ја сам убеђен да је Исус прошао пре много, много година!

ИСАХАР: Ко то зна!

РУВИМ: Али то је, мислим, сасвим тачно.

ИСАХАР: Можда, ко зна!

РУВИМ: Али, ако је Исус одавно прошао, како ће онда да прође и данас?

ИСАХАР: Историја се понавља.

РУВИМ: Немогуће! Посреди је нека грешка!

ИСАХАР: Стрпите се, мајсторе. Видећемо већ.

РУВИМ: Али сигуран сам да је прошао.

ИСАХАР: Не будите ситничар. Ако дође питаћемо га већ.

РУВИМ: Ипак сумњам. (ПАУЗА. ГУБЕЋИ СЕ, УМОРНО РАСЕЈАНО)
Шта ради она гомила тамо? Аха, знам, чекају Исуса. Да, да, Исуса.

(МУЗИКА)

ИСАХАР: Ено неко иде.

ЛИЈА: Ја сам. Обојица лажете. Тамо нема никога. Само дрвеће.

РУВИМ: Вараш се, жено. Како нема?! Зар нас двојица лажемо?

ЛИЈА: Свакако!

РУВИМ: Зар немаш поверења у човека с којим си провела цео свој век?

ЛИЈА: Баш зато што те познајем добро, не верујем ти. Знам колики си лажов.

РУВИМ: Ако не верујеш мени, онда мораш веровати овоме младићу. Он је искрен и поштен.

ЛИЈА: Да, видим да би и оца продао ако би то захтевала ситуација. Из очију му се види колики је полтрон.

ИСАХАР: Заиста не разумем шта ова жена говори. Може се гледати очима, то је у реду, али из очију се никако не може видети. Зар није тако, мајсторе?

РУВИМ: Сасвим си у праву.

ИСАХАР: Видите, госпођо, ваш муж, једини живи пророк, даје ми за право.

ЛИЈА: Једини живи лупеж, мислио си да кажеш.

ВЕНИЈАМИН: Мир, молим за мир; молим за пут. Пустите ме да прођем, чека ме судњи час.

ИСАХАР: Ко си ти? Стани мало! Куда ћеш? Шта ће ти крст? Куда га носиш?

ВЕНИЈАМИН: Носим! Шта те се тиче! (ПАУЗА) Тежак је, ђаво да га носи! (ПАУЗА) Да вас питам нешто. Да ли је далеко до Голготе?

ИСАХАР: А шта ће теби Голгота?

ВЕНИЈАМИН: Тамо треба да ме распну.

РУВИМ: Да, да, тамо су распели Исуса Христа.

ВЕНИЈАМИН: Нису. Сада сам пошао да ме распну.

РУВИМ: Немогућно! Исус је распет пре много, много година. Не може то два пута да се догоди.

ВЕНИЈАМИН: Нисам сигуран да се то већ догодило. Управо данас треба да ме распну.

РУВИМ: Зашто тебе?

ВЕНИЈАМИН: Ја сам Исус.

РУВИМ: Али ти не можеш да будеш Исус.

ВЕНИЈАМИН: Чекај чича, објасни ти мени зашто ја не могу да будем Исус.

РУВИМ (НЕСИГУРНО): Па, Исус није тако изгледао.

ВЕНИЈАМИН: Откуда знаш?

РУВИМ: Па тако, знам.

ВЕНИЈАМИН: Дај ти мени неки позитиван доказ.

РУВИМ: Докажи ти да си Исус.

ВЕНИЈАМИН: Ето, имам браду, имам крст, пошао сам на Голготу да ме распну. То су три доказа.

РУВИМ: Не хули, не банализуј ствари. Браду може имати свако, крст носим на врату и ја, распињу ме жена и деца – па опет нисам Исус. Дај ти мени унутрашњи доказ да си Исус.

ВЕНИЈАМИН: Ево вам моје исправе. Читајте.

ИСАХАР (ЧИТА): Исус Назарећанин Венијамин. Име одговара, али има једно више.

РУВИМ: Аха, видиш да си Венијамин, а не Исус. Ако си Исус, онда ниси и Венијамин.

ВЕНИЈАМИН: Све ћу да вам објасним. Зовем се Венијамин, али сви знају да сам распет као Исус Христос. Као такав познат сам широм света и није сада резон да ме распну као Венијамина. Биће уверљивије и историјски тачније ако умрем као Исус. Уосталом, моје друго име је Исус, дакле, све се слаже.

ИСАХАР (ПОКОЛЕБАН): Мајсторе, можда је он заиста Исус.

РУВИМ: Не, не и не! Ти, младићу, ниси Исус!

ИСАХАР: Чекајте мајсторе! Не будите тако тврдоглави, зар не видите и сами?! Има личну карту, носи крст на леђима, има браду, иде да га распну... Ја мислим да су то довољни докази идентитета.

РУВИМ: То је немогућно! Исус је страдао пре много, много година, распињање не може да се понови, то у Библији није предвиђено. Питај моју жену. Лија, овај младић каже да је он Исус и да је пошао да га распну.

ВЕНИЈАМИН: Јесте. Ја сам Исус.

ЛИЈА: Ипак сте пијани, бог вас убио. Све из куће си попио, стари несрећниче, баздиш на ракијетину, а овај момак...

ВЕНИЈАМИН: Али госпођо, ја сам Исус!

ЛИЈА: Лепо друштво си нашао, момче! Стојиш с пијаницама и пропалицама. Читаво поподне ме лажу. Треба да те буде срамота! Млад човек па такав! Шта ћеш тек да радиш кад будеш матор ко ова цукела! А ти барабо шегртска, вуци ми се с очију!

ВЕНИЈАМИН: Госпођо! Дозволите! Господа и ја доиста нисмо пијани! Ми разговарамо о питањима која муче историчаре и научнике стотинама година. Ја сам Исус и управо сам кренуо на Голготу. Оно, некада што су ме распели догодило се по вољи мога оца, ја ту заправо нисам ни знао о чему се ради, тек сам касније, на крсту, схватио шта се збило. Међутим, ствар је сада сазрела, више нема одлагања, ја сам добровољно пошао да се жртвујем за општу ствар, за све људе.

ЛИЈА: Добро, можда ти и ниси пијан као ова двојица, али си у том случају луд!

ВЕНИЈАМИН: Господо, ја сам при чистој свести, потпуно сам свестан свега што говорим. Али, можда жена има право, можда сте вас двојица пијани.

РУВИМ: Исахаре, видиш ли оно што ја видим?

ИСАХАР: Да, видим; и чујем, што је још горе.

РУВИМ: Колико нас је тренутно овде?

ИСАХАР: Четворо, не рачунајући крст.

РУВИМ: Врло добро. А колико њих од нас присутних не вређа друге?

ИСАХАР: Мало.

РУВИМ: Колико мало?

ИСАХАР: Двојица.

РУВИМ: Двојица или двоје?

ИСАХАР: Двојица, мајсторе.

РУВИМ: Ко су та двојица?

ИСАХАР: Ви и ја.

РУВИМ: Врло добро. Дакле, да резимирамо. Један човек с крстом на леђима, о коме ништа поуздано не знамо, и једна жена, нажалост, моја жена која није у стању да схвати величину тренутка и која све што се догађа своди на елементарно покушавајући да женском логиком поједностави апстрактно, као да су се удружили у вређању нас који покушавамо да дамо општу платформу за решење првог хришћанског проблема.

ЛИЈА: Ајој, шта све он рече! Јеси ли га ти разумео?

ВЕНИЈАМИН: Па, не баш сасвим, али видим да он мени не верује.

ЛИЈА: Он је демагог!

ВЕНИЈАМИН: Па, више не знам шта да кажем. Он ме је збунио.

ЛИЈА: Можда човек жури, пустите га да иде својим послом.

ВЕНИЈАМИН: Не жури баш много. Имам још мало времена.

ЛИЈА: Онда немојте ви да задржавате њих двојицу. То није лепо. Ако хоћете да се распнете чините то. Али не ометајте друге. Имају они своја посла.

ВЕНИЈАМИН: Увек то „своја посла“, увек нека „друга посла“. А нико никад не каже која и каква посла. Све је то мистификација! Никад се не заврши разговор, увек постоје нека друга, нека преча посла!

РУВИМ: Не узбуђујте се бадава. Треба да сачувате нерве, вас ће ускоро да распну.

ВЕНИЈАМИН: Шта се то вас тиче! Ви чак не верујете да сам ја Исус!

РУВИМ: Хм. Можда ће да вас распну као погрешног Исуса! Можда ћете тек на крсту да схватите да нисте прави Исус. Била би тада двострука штета за вас.

ВЕНИЈАМИН: Али претпоставите да сам ја прави Исус!

РУВИМ: У том случају морали бисте да пожурите. Пола шест је већ одавно прошло.

ВЕНИЈАМИН: Шта пола шест? Каквих пола шест? Зашто баш пола шест?

РУВИМ: Ја сам, наиме, прорекао да ће Исус проћи данас у пола шест. Ви сте једини наишли у пола шест, дакле, једино ви можете да будете Исус. Тим пре што Исахар и ја стојимо и чекамо Исуса. Пожурите, маса вас очекује.

ЛИЈА: Пожурите, очекује вас маса дрвећа. Читава шума!

ВЕНИЈАМИН: Значи, ако сте ви пророк, онда сам ја Исус?

РУВИМ: Тако је.

ВЕНИЈАМИН: Али, ако ви нисте пророк, ако сте ви само пијани, онда ја нисам Исус?

ЛИЈА (ЗЛУРАДО): Тако је! Ово друго је тачно!

ВЕНИЈАМИН: Да ли да верујем овој жени?

РУВИМ: Зар још ниси научио да жени и политичари-ма не треба веровати?

ВЕНИАМИН: Сада сте ме збунили. Не знам ко сам! Можда нисам баш нико?!

ИСАХАР: Не узбуђуј се! Биће да си ти Исус!

РУВИМ: Јесте, ви сте Исус! Време је да вас распну. Хајде, понесите крст! Помоћи ћу вам до Голготе.

ВЕНИАМИН: Нећу да идем! Нисам сигуран ко сам! И ви сте ми сумњиви! Час причате да сам Исус, а час да нисам.

РУВИМ: Па ви сте он.

ВЕНИАМИН: Који он?

РУВИМ: Исус Христос.

ВЕНИАМИН: О, када бих смео да вам верујем!

ЛИЈА: Не смете! Он је пијан!

ВЕНИАМИН: Ви сте ме скоро потпуно разуверили. Можда ја нисам Исус. Сами сте рекли да је он распет пре много, много година. Ако је то тачно, онда ја нисам Исус, већ сам неко други.

РУВИМ: Ако нисте Исус, откуда вам тај крст?

ВЕНИАМИН: Носим га од рођења. Испрва је био мали, али колико сам растао, толико се повећавао и он.

ИСАХАР: Можда и ја носим крст?

ЛИЈА: Мудро од пијаног.

РУВИМ: Сами сте носили крст?

ЛИЈА: Да којим случајем ти имаш крст, сигурна сам да би га натоварио на моја леђа.

ВЕНИАМИН: Да, све време сам. Али, речено ми је да Голгота није далеко.

РУВИМ: Ви сте Исус. Јемчим за то! Одлазите!

ВЕНИАМИН: Ви ме чак и терате?

РУВИМ: Да. Не желим да задржавам точак времена и историје. И точак цивилизације. Данас треба да умрете и зашто онда то избегавате?

ВЕНИЈАМИН: Па нисам сигуран да сам ја баш ја.

РУВИМ: То више није проблем. Шта ћете имати од тога што ћете знати ко сте? Ништа. Можда ће то створити још и неке друге проблеме. Ви сте пошли да извршите свети чин. Сада нема одустајања.

ВЕНИЈАМИН: Слушајте, биће велика грешка ако распну мене уместо правог човека, или да распну мене овако сумњичавог уместо мене малопређашњег, онаквог какав сам био пре него што сам вас срео. То би било страшно.

РУВИМ: Ко зна да ли би се икад сазнало за грешку, уколико би се грешка догодила. У сваком случају, Исахар и ја који једини знамо шта је и како је, ћутаћемо, дакле, бићете потпуно безбедни, а уколико се укаже потреба и рехабилитовани.

ЛИЈА: Е, ја ћу свима да причам!

РУВИМ: На њу не обраћајте пажњу, она је само жена. Значи, све је у реду?

ВЕНИЈАМИН: Не! Шта ви мислите, како ће да се осећа онај који треба да буде распет, онај прави, ако ја нисам прави?! Замислите: он долази на Голготу и види мене на своме месту, мене, погрешно распетог!

РУВИМ: Не верујем да би се тај љутио.

ВЕНИЈАМИН: Не! Он би се свакако побунио ако би једино својом смрћу могао да докаже да је баш он тај прави.

РУВИМ: Е синко, онда си ти прави ако умреш пре правога.

ИСАХАР: Одлично мајсторе! Диван софизам!

ВЕНИЈАМИН: У том случају ја умирем погрешно, не знајући да сам прави!

РУВИМ: Нико не зна да је прави све док не умре.

ВЕНИЈАМИН: Али ако сам ја Исус, онда морам пре смрти да сазнам да ли сам прави или не. Ето, то је мој проблем.

РУВИМ: Чуј синко, не мораш ништа да знаш. Ако си Исус, васкрснућеш три дана по погребу и ствар је у реду. Ако Исус ниси – нећеш да васкрснеш, и опет је ствар у реду. Ја само то могу да ти кажем.

ВЕНИЈАМИН: Значи, да морам да умрем ако хоћу да сазнам ко сам?

РУВИМ: Изгледа да је то потребно.

(ПАУЗА)

ВЕНИЈАМИН: Па кад промислим мало боље, мене баш много и не интересује ко сам и шта сам. Могу и без тога.

ИСАХАР: Кукавице! Страх те је!

ВЕНИЈАМИН: Није ме страх, али не умире ми се тек тако, из пуне радозналости. Сада могу да тврдим, уколико то устреба, да нисам Исус.

РУВИМ: Како то?

ВЕНИЈАМИН: Тако лепо. Као што сам пре био Исус, сад више нисам.

РУВИМ: Видим твој јевтин трик! Прво си хтео, када си дошао и рекао да си Исус, да те обожавамо и да ти на сваки начин помогнемо, пошто си знао којим очима верници гледају Исуса. Мислио си: „Фасцинираћу их! Они ме неће проверавати! Имам крст!“ Али, преварио си се, нисмо ни ми наивни!

ВЕНИЈАМИН: Ви ме нисте схватили. Ограничени сте! Само мислите о томе како бисте неком подвалили. Лопов не верује да на свету има поштених људи, каже стара пословица. Зар ви не разумете? Ако сам и хтео да будем жртвован, више нећу! То је мо-

је право! Променио сам мишљење! Људи се мењају, и сходно томе мењају и мишљење.

ИСАХАР: Добро, нека буде тако; ово што си рекао прихватамо условно. Међутим, произилази да си нас лагао.

ВЕНИЈАМИН: Нисам вас слагао. Моја ствар је шта ћу у појединим ситуацијама да кажем. Све зависи од људи. Ја се дијалектички мењам. Сумњајући, стичем квалитет који пре нисам имао. А и ви исто тако. Ви, међутим, остајете робови свога мишљења. Треба се мењати! Ако ја сада одем да ме распну, то ће бити само још један доказ више о исправности мога става. Видим да сте збуњени. Ипак, разумете већ. Одлазим.

(КОРАЦИ СЕ УДАЉАВАЈУ. МУЗИЧКИ ИНТЕРМЕЦО)

ИСАХАР: Отишао је. Однео је крст.

ЛИЈА: Сиrotи младић. Потпуно сте га слудели.

РУВИМ: Вратиће се! Он мора да се врати!

ИСАХАР: То није начин! Тако, из чиста мира узети крст и распети се! То је могао свако од нас да уради!

РУВИМ: Не може то свако! Синко, ово је доиста био Исус! Али променио се.

(КОРАЦИ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ)

ИСАХАР: Враћа се! (ПАУЗА) Зашто си се вратио?

ВЕНИЈАМИН: Закаснио сам. Ко зна да ли су тамо. Шта сада да радим?

РУВИМ: Ипак иди! Чекају те! Није лепо да уопште не дођеш. Они те чекају, они никуда неће отићи, они све до своје смрти немају куда да оду. Све што они желе само је твоја смрт. Учини им то.